

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

GUVERNUL
ROMÂNIEI

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ cărți

Akmolla, Güner: *Istoria tătarilor și istoria literaturii tătarilor crimeeni din România -Compendiu 2014*. Editura StudIS, 2014, 128 p.

Abstract. Pe data de 23 aprilie 2014 a avut loc la Centrul Cultural Yunus Emre, Constanța, lansarea cărții *Istoria tătarilor și istoria literaturii tătarilor crimeeni din România*, publicată la Editura StudIS, volum aparținând scriitoarei și traducătoarei de etnie tătară, Güner Akmolla. Scris în limbile tătară și română volumul constituie o inițiativă venită din interiorul comunității de abordare a unor aspecte esențiale pentru istoria tătarilor în general și în mod particular pentru istoria grupului etnic al tătarilor crimeeni din Dobrogea. Principalele subiecte tratate se referă la încadrarea tătarilor între celelalte popoare turce, începuturile prezenței tătarilor în Dobrogea, evoluția regiunii Dobrogei (perioadele 1800-1943; anul 1947 și următoarea etapă; anul 2000); renașterea conștiinței naționale în rândul populației tătare crimeene din România anilor 1930-1940; situația Dobrogei în era comunistă (1944-1960).

Volumul reflectă teme esențiale ale discursului identitar tătar crimeean și constituie un instrument important de lucru pentru cercetătorii interesați de această problematică.

Bărbulescu, Ana (ed.) - Alexandru Florian (ed.) - Alexandru Climescu - Laura Degeratu: *Munca obligatorie a evreilor din România. Documente*. Iași: Polirom, 2013. 568 p.

Abstract. Volumul oferă, prin publicarea a 245 de documente de arhivă, baza înțelegerii sistemului de muncă obligatorie impus de autoritățile române evreilor din Vechiul Regat și Transilvania de Sud în perioada 1940-1944 precum și a consecințelor generate de aceste măsuri legislative. Documentele selectate spre publicare răspund la întrebări fundamentale legate de motivațiile ideologice utilizate de autoritățile române pentru a legitima implementarea regimului de muncă obligatorie, categoriile de evrei supuși acestui regim și obligațiile acestora, condițiile de trai ce caracterizau detașamentele exterioare de muncă, sistemul de sancțiuni aplicate celor ce au încercat să se sustragă sistemului și consecințele de factură socio-economică pe care toate aceste măsuri le-au avut asupra cetățenilor români de etnie evreiască. Mai mult, documentele selectate demonstrează lipsa de stabilitate și coerență a sistemului implementat de autoritățile române, dese schimbări ale „regulilor jocului” (categoriile de evrei obligați să se prezinte la muncă obligatorie, categoriile celor eligibili de a fi scutiți, statutul orfanilor de război, al foștilor ofițeri active, al evreilor botezați sau al celor ce posedă un pașaport străin fiind supus unor modificări succesive) făcând dificilă respectarea întocmai a reglementărilor în vigoare și deschizând drumul către abuzuri ale autorităților locale sau centrale. Cele 245 de documente sunt însoțite de o scurtă descriere, de o listă a abrevierilor și de un indice general. Volumul este întregit de un studiu introductiv, semnat de către Alexandru Florian, *Munca obștească sau limbajul eufemistic al Holocaustului*.

▪ reviste, articole

***Holocaust. Studii și cercetări*, Vol. V, Nr. 1 (6)/2013**

Abstract. Numărul curent al revistei *Holocaust. Studii și cercetări* cuprinde 15 studii grupate în 4 secțiuni tematice: Studii despre Holocaust - texte semnate de către Jessica Patrice Braccio, Ștefan Ionescu, Adina

Babeș, Liviu Cărare; Memoria Holocaustului - articole de Laura Degeratu, Alexandru Climescu, Julie Dawson, Andreea Vasile, Ana Bărbulescu; Studii despre antisemitism - texte de George Voicu, Mihai A. Panu, Lya Benjamin, Ion Popa; și Perspective ideologice actuale - studii de Alexandru Florian și Alexandru Climescu, și Radu Cinpoel. Studiilor le este adăugată o comunicare susținută de către Paul A. Shapiro în cadrul ședinței OSCE în 19 martie 2013. O secțiune specială este dedicată recenziilor în care Gabriela Iagăr prezintă *Cioran sau un trecut deocheat* de Marta Petreu (Iași: Polirom, 2011), Synthia Jacob analizează *Bystanders - Conscience and Complicity during the Holocaust* de Victoria J. Barnett (Westport: Praeger, 2000), Dan Carbăreanu prezintă *The End: Hitler's Germany, 1944-45* (Allen Lane, 2011) de Ian Kershaw. Ultima carte are o ediție și în limba română apărută anul trecut la Editura Corintos cu titlul *Sfârșitul, rezistența sfidătoare și înfrângerea Germaniei lui Hitler*. Numărul este întregit de *Raportul de activitate* al Institutului Național pentru Studiul Holocaustului din România „Elie Wisel” pe anul 2012 și de un Index al autorilor.

Holocaust. Studii și cercetări este o publicație editată de către Institutul Național pentru Studiul Holocaustului din România „Elie Wisel”. Revista apare anual, iar în vederea publicării, studiile trimise redacției sunt supuse unui proces de peer-review. Revista este clasată CNCS, categoria B și este prezentă în baze de date internaționale de prestigiu (EBSCO Publishing și Central and Eastern European Online Library).

Magyar Kisebbség, Vol. 69-70, Nr. 3-4, 2013

Abstract. Numărul curent al revistei este axat pe tematica politicii de redobândire a cetățeniei și pe discursurile despre națiune, analizând diferite aspecte ale problematicei propuse în cazul României, Ungariei, Slovaciei și a Ucrainei. În studiul intitulat *Az állampolgárság visszaállításától a kedvezményes (vissza)honosításig: a kettős állampolgárság politikájának kiterjedése Romániában 1989 után* [De la restituirea cetățeniei la înlesnirea procesului de redobândire a cetățeniei: extinderea politicii de dublă cetățenie în România după 1989], Irina Culic urmărește transformarea legislației române referitoare la dubla cetățenie în România postcomunistă, propunând o analiză comparativă a politicilor de redobândire a cetățeniei impuse în România, respectiv Ungaria. Studiul lui Tamás Kiss analizează problematica redobândirii cetățeniei având în vedere modelul triadic al relației dintre statul național aflat în curs de finalizare a procesului de construcție a națiunii, minoritatea națională și țara-mamă care întreține strânse legături culturale și istorice cu minoritatea națională. În ultimul studiu de caz Ágnes Vass prezintă efectele Legii cetățeniei votate de Parlamentul Ungariei, prin cazul maghiarilor din Slovacia care recăpătând cetățenia maghiară și-au pierdut cea slovacă. Studiile de caz sunt întregite printr-o anchetă inițiată pe tema dublei cetățenii. Rezultatul anchetei - 12 reflexii ale unor cercetători și politicieni preocupați de problematica propusă - poate fi citit integral în numărul curent al revistei. Într-un alt context istoric și politic, Nándor Bárdi prezintă o serie de documente, rapoarte de cercetare realizate în anii 1970-1980 în cadrul institutului Tömegkommunikációs Kutatóközpont din Budapesta, reflectând asupra identității naționale, istorice, precum și asupra problemei minorităților etnice din Ungaria și din țările vecine.

Articolele (cu abstract în limba engleză) pot fi consultate pe pagina web a [Fundației Jakabffy Elemér Alapítvány](#).

Studia Judaica, Vol. XX, 2014

Abstract. Anuarul în limba engleză al Institutului de Iudaică și Istorie Evreiască „Moshe Carmilly” cuprinde lucrări prezentate în cadrul conferințelor internaționale organizate de către institut, studii și recenzii. Numărul curent conține lucrări susținute în cadrul conferințelor organizate în 2011 și 2012 pe tematica *Pages from the History of the Cluj Jewry* [Pagini din istoria evreilor din Cluj].

În volum sunt incluse următoarele studii: Ladislau Gyémánt - *The Beginnings of Jewish life in Cluj*, Lucian Zeev-Herșcovici - *Rabbis and Rabbinate in Cluj in the 19th and 20th Centuries*, Carol Iancu - *Chief-rabbi Alexandru Șafran and the Jewish Community from Cluj*, Liviu Rotman - *Bela Vago - A Founder in Israeli Historiography*, Attila Gidó - *The Institutional Life of the Jewish Community from Cluj*, Claudia Ursuțiu - *The*

„Jewish Question” in the Romanian Parliament. The 1866 Moment, Lucian Nastasă - „Ghettos in Auditoriums”. A Few Landmarks in Cluj Antisemitism in Higher Education (1919-1939), Lya Benjamin - Marton Ernő on the National Movement of Transylvanian Jewry. The Neolog Temple in this Context, Mária Újvári - The Events of December 1927 Reflected by Cluj Daily Newspapers, Zoltán Tibori Szabó - The Jewish Highschool from Cluj, Daniel Lőwy - Holocaust Memorial Plaques in Cluj, Júlia Szilágyi - Benő Karácsony's Work, Life and Death, Valentin Ghiță - Alexander Uriyah Boskovich: Cluj Composer, Founder of Israeli Symphonic Music, Paul Rosenfeld - Farkas Paneth, a Table Tennis Champion from Cluj.

The Place for Everyone, nr. 4, aprilie 2014

Abstract. Acest buletin informativ este editat de către Centrul Regional Bratislava al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (UNDP) și este dedicat intervențiilor de dezvoltare teritorială integrată pentru asigurarea sustenabilității locuirii și a incluziunii sociale a persoanelor dezavantajate. Ediția de față este una specială, cuprinde acțiunile UNDP și ale partenerilor locale (în principal Grupul de Lucru al Organizațiilor Civice - gLOC) în legătură cu evacuarea forțată de pe strada Coastei din Cluj-Napoca și relocarea în Pata-Rât, în locuințe de necesitate substandard, a 76 de familii clujene, majoritatea de etnie romă, în 17 Decembrie 2010.

Buletinul informativ poate fi vizualizat pe pagina web Local Development for Inclusion (UNDP) [aici](#). Pentru a accesa alte materiale relevante articolelor (rapoarte de cercetare, plan de acțiune etc.) accesați buletinul în format Html [aici](#).

▪ proiecte, rapoarte de cercetare

Proiectul de digitizare și publicarea electronică a revistelor *Erdélyi Irodalmi Szemle* (1924-1929), *Erdélyi Fiatalok* (1930-1940) și *Hitel* (1935-1944)

Descriere. Revistele *Erdélyi Irodalmi Szemle* (1924-1929), *Erdélyi Fiatalok* (1930-1940) și *Hitel* (1935-1944) se evidențiază prin rolul pe care acestea l-au avut în viața culturală, științifică și socială a minorității maghiare din Transilvania în perioada interbelică. Digitizarea și accesibilitatea online a revistelor a fost realizată în cadrul proiectului de digitalizare *Erdélyi Magyar Adatbank* de către Fundația Jakabffy Elemér Alapítvány în perioada martie 2013 - februarie 2014.

Cea mai eterogenă din punct de vedere tematic este revista *Erdélyi Irodalmi Szemle* care s-a angajat să prezinte și să urmărească atât situația științelor umane și sociale din Transilvania (și nu numai), cât și pe cea a științelor naturale, creând un spațiu științific comun pentru reprezentanții diferitelor discipline, respectiv să ofere un caleidoscop cultural (în sensul cel mai amplu al cuvântului) cititorilor. Pe lângă studiile publicate a avut o importanță deosebită documentarea vieții culturale maghiare prin articole publicate în diferite rubrici tematice și prin realizarea unor bibliografii. În același timp, redactorii revistei au recunoscut importanța medierii între cultura diferitelor grupuri etnice din România, astfel - mai ales în primii ani - au fost prezentate actualitățile vieții științifice românești.

Revistele *Erdélyi Fiatalok* și *Hitel* sunt axate mai mult pe tematici propuse de științele sociale, în același timp publicând și literatură maghiară contemporană. Important este rolul pe care aceste reviste l-au avut în inițierea cercetării satului transilvănean. Din cauze financiare și organizatorice s-au realizat puține cercetări de acest gen, inițiativa neavând așa de mare succes ca cea propusă de Dimitrie Gusti, dar rezultatele acestor cercetări pot fi citite în paginile revistelor. Pe lângă acestea, ambele reviste au avut un rol important în prezentarea critică a noilor curente ideologice, politice și culturale din Europa.

Proiectul de digitalizare a revistelor sus-menționate a fost realizat cu sprijinul Bethlen Gábor Alap din Budapesta. Totodată au fost realizate paginile profesionale ale cercetătorilor: Annamária Biró, Anna Keszeg și Hanna-Orsolya Vincze.

Bazele de date sunt disponibile pe portalul academic [Erdélyi Magyar Adatbank](#).

▪ simpozioane, conferințe, mese rotunde, workshopuri

Conferința Tătarilor din Crimeea, Cluj-Napoca, 9 aprilie 2014

Descriere. Evenimentul a fost organizat de către Institutul de Turcologie și Studii Central Asiatice, din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”. Dezbaterile s-au axat asupra situației minorității tătare din Crimeea, în noul context internațional, rezultat după anexarea peninsulei de către Rusia în martie 2014. Totodată, s-a discutat despre situația tătarilor crimeeni din Dobrogea. În cadrul conferinței au făcut prezentări: prof. univ dr. Tasin Gemil, dr. Margareta Aslan, dr. Adina Fodor și dr. Adriana Cupcea.

▪ anunțuri

Prelegerea *Emigrația pașoptistă condusă de Kossuth și relația cu elita politică românească susținută de Béla Borsi-Kálmán în cadrul seriei de prelegeri *Provocările diversității. Ardeleni din 1848 până în prezent/Erdélyről, magyaroktól, a közös román-magyar történelemről*, București, 7 mai 2014*

Descriere. Ciclul de prelegeri inițiat de către Institutul Balassi - Institutul Maghiar din București își propune să consolideze o nouă fază a dialogului științific între istoriografia maghiară și română. Prima prelegere din seria celor 18 planificate a fost susținută pe 9 aprilie de către conducătorii științifici ai acestui proiect, Stefano Bottoni și Zoltán Rostás. În cadrul seriei a fost proiectat filmul *Szomszédaink a magyarok: Románia* [Vecinii noștri, ungurii: România], realizat de Andrea Galán și Ákos Zámorsky (2013).

Următoarea prelegere îl are ca invitat pe istoricul Béla Borsi-Kálmán care va prezenta istoria relațiilor dintre emigrația Kossuth și elita politică românească. Borsi-Kálmán Béla cercetează de zeci de ani principiile politicii naționale a emigranților de după 1849, și mai ales apropierea emigranților maghiari față de emigranții democrați români, față de elita politică a celor două principate românești și mai apoi a României unite.

Prelegerea va avea loc miercuri, 7 mai 2014, ora 19.00 la sediul Institutului.

Pentru mai multe informații consultați pagina web a [Institutului Maghiar din București](#).

Conferința *Acordurile secrete - Istoria emigrării asistate a etnicilor germani din România*, București, 8 mai 2014

Descriere. Evenimentul este organizat de către Fundația Konrad Adenauer Biroul din București și Forumul Democrat al Germanilor din România. La conferință va participa dl. Heinz-Günther Hüsch, cel care a negociat ca însărcinat al Republicii Federale Germania cu ofițeri ai Securității înlesnirea plecării din țară a peste 200.000 de etnici germani în timpul regimului comunist. Consecințele, din punctul de vedere al drepturilor omului, asupra populației rămase în țară dar și atitudinea țărilor occidentale față de regimul comunist sunt și în zilele noastre subiecte controversate.

În deschidere vor vorbi dl. Sven-Joachim Irmer, directorul Fundației Konrad Adenauer și dl. Ovidiu Ganț, deputat al FDGR în Parlamentul României. Dl. Heinz-Günther Hüsch va prezenta viziunea sa asupra acelei perioade, după care doamna Germina Nagău (Director Departamentul Investigații, CNSAS) va prezenta și comenta documentele din arhiva Securității. Prof. Vasile Dâncu (Universitatea București) va discuta despre impactul plecării etnicilor germani asupra comunităților de români rămase în spatele Cortinei de Fier.

Conferința va avea loc joi, 8 mai, la Hotelul Radisson Blu București între orele 09.00 -14.00.

Mai multe informații găsiți pe [pagina web](#) și [contul Facebook](#) al Fundației Konrad Adenauer.

noutăți

În cercetarea minorităților naționale din România
martie-aprilie 2014

▪ despre buletinul informativ Noutăți

Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea lui sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro. Cei care nu doresc să primească acest buletin informativ sunt invitați să ne contacteze în acest sens.

Informații detaliate în legătură cu proiectul *Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România* și numerele anterioare ale buletinului informativ se găsesc pe pagina web a [ISPMN](#).

Pentru informații legate de proiectele derulate în cadrul ISPMN și publicațiile apărute la Editura ISPMN vizitați pagina web a [Institutului](#).